

Faludžos mūšis

Vyr. ltn. Gytis

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos

Vadų ir jaunesniųjų štabo karininkų kursas

TIRIAMASIS DARBAS

1. Įvadas

Karas su terorizmu. 2001 m. rugsėjo 11 d. (toliau – 9/11) – tai data, žyminti Jungtinių Amerikos Valstijų (toliau – JAV) ryžtą atkeršyti teroristinėms organizacijoms, data, nuo kurios pasikeitė JAV užsienio politikos kursas ir geopolitinis pasaulio paveikslas. Viena iš 9/11 pasekmių buvo Irako karas, trukęs nuo 2003 m. iki 2011 metų. Šiame tiriamajame darbe bus nagrinėjamas antrasis Faludžos mūšis, įvykęs 2004 m., Irako karo metu. Šis susirėmimas buvo konflikto lūžio taškas, vienas iš kruviniausių mūšių, įrašytų į istorijos vadovėlius. Bus apžvelgiamas istorinis kontekstas, aprašoma mūšio eiga ir pasekmės, pateikiama mūšio funkcijų (angl. *Joint Functions*) analizė.

2. Istorinis kontekstas

Praėjus vos trims dienoms po 9/11 įvykių, sureagavo JAV Senatas. Tuometis prezidentas George W. Bushas pasirašė rezoliuciją, suteikiančią įgaliojimus naudoti JAV karines pajėgas už valstybės sienos ribų kovai su terorizmu. Nors Irakas nebuvo tiesiogiai susijęs su teroro aktu Niujorke, JAV administracija teigė, kad Sada-mo Huseino (*Saddam Hussein*) režimas galėjo turėti ryšių su „Al-Qaeda“ ir kitomis teroristinėmis organizacijomis, kurios galėjo

naudoti Iraką kaip bazę, arba galėjo remti teroristinę veiklą. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl JAV nusprendė pašalinti S. Huseiną ir sunaikinti jo režimą, siekdamos sumažinti terorizmo grėsmę. Nors vėliau paaiškėjo, kad Irako vaidmuo 9/11 įvykiuose buvo nežymus, karinė invazija turėjo parodyti tvirtą JAV poziciją pasaulyje, atgrasyti galimus priešus ir sukelti psichologinį efektą, užtikrinantį suvokimą, kad JAV yra neliečiama galia ir kad į bet kokią agresiją bus atsakoma griežtai. Galima teigti, kad Pasaulio prekybos centro sugriovimas buvo kibirkštis, paskatinusi pradėti karinę kampaniją Irake.

Vertinant detaliau, pagrindine priežastimi reikėtų laikyti nerimą dėl Irako galimybių turėti masinio naikinimo ginklą. JAV vyriausybė, vadovaujama prezidento G. W. Busho, teigė, kad Irakas turi masinio naikinimo ginklą ir gali juos panaudoti. 2002 m. rudenį JAV pateikė įrodymų, kad Irakas gali turėti cheminių, biologinių ir galbūt branduolinių ginklų, ir S. Huseino režimas nesilaiko Jungtinių Tautų (toliau – JT) sprendimų, kuriais buvo reikalaujama sunaikinti turimas atsargas. Remdamosi šiais argumentais, JAV teigė, kad Irakas kelia tiesioginę grėsmę tarptautiniam saugumui ir kad karas galėtų veikti kaip prevencinė priemonė.

Minėtos priežastys buvo pagrindinės, bet verta pabrėžti, kad JAV, ruošdamos savo visuomenę ir tarptautinę bendruomenę, argumentų, kodėl verta pradėti invaziją į Iraką, turėjo ir daugiau. Svarbia dingstimi tapo S. Huseino nuvertimas ir demokratinės tvarkos įvedimas. Diktatoriaus režimas naudojo terorą, brutaliai slopino tautą ir valdė pažeisdamas žmogaus teises. S. Huseino nuvertimas ir demokratijos įvedimas turėjo tapti pavyzdžiu visam Artimųjų Rytų regionui siekiant didesnės JAV įtakos jame ir mažinti neprognozuojamų diktatorių galią.

Žinoma, konfliktai visada siejami ir su ekonomine bei geopolitine nauda. Ne išimtis ir šis konfliktas. Teigiama, kad viena iš neįvardytų priežasčių galėjo būti JAV noras užsitikrinti saugią prieigą prie Irako naftos resursų. Taip pat didinti įtaką visame regione taip keičiant geopolitinės galios pasiskirstymą Artimuosiuose Rytuose, demonstruojant karinę galią ir įtvirtinant JAV bei Va-

karų dominavimą šalyse, kurios galėtų kelti teroristinę grėsmę.

Taigi, išskirtinos didelį svorį tarptautinėje bendruomenėje turėjusios priežastys JAV rengti karinę kampaniją Irake. JAV sukūrė koaliciją, susidedančią iš Didžiosios Britanijos, Irako policijos ir pačių JAV pajėgumų. Kaip minėta, šio konflikto didžiausias mūšis dėl Faludžos, arba kitaip – operacija „Phantom Fury“, yra šio darbo pagrindinis objektas. Išaiškinus šio mūšio ištakas, toliau analizuojamas pasiruošimas ir taktiniai aspektai.

3. Pagrindiniai įvykiai ir jų eiga

Pereinant nuo strateginio lygmens į taktinį, reikia suvokti Irako karo pradžios kontekstą ir kokie veiksmai paskatino JAV karinę vadovybę veržtis į Faludžą. 2003 m. kovo 20 d. koalicijos pajėgos pradėjo karinius veiksmus Irake, o jau balandžio mėnesį S. Huseino režimas buvo nuverstas, gruodžio 13 d. diktatorius buvo sugautas. Šalyje prasidėjo reformos. Buvo skelbiami demokratiniai rinkimai į šalies vadovo postą. Prieš juos sukilo buvusio diktatoriaus šalininkai, jie pradėjo partizaninį karą. Šalyje buvo rengiami išpuoliai prieš koalicijos pajėgas. 2004 m. balandžio mėnesį, kai Faludžoje partizanai nukovė, sudegino ir viešai išniekino keturis privačiai dirbusius JAV darbuotojus (kontraktininkus), buvo pabandyta užimti miestą. Operacijos, žinomos pavadinimu „Budrus ryžtas“ (angl. „Vigilant Resolve“), tikslas – sunaikinti radikalių pažiūrų šiitų dvasininko Muktados al Sadro (*Moqtada al Sadr*) „Mehdžio armiją“. Susirėmimai baigėsi JAV pasitraukimu ir susitarimu, kad vietiniai gyventojai neleis partizanams patekti į miestą. Vis dėlto Faludžoje per ateinančius kelis mėnesius sukilėlių skaičius smarkiai išaugo, ir miestas tapo pagrindine jų tvirtove. Rugsėjo mėnesį JAV kariuomenės vadai pradėjo planuoti antrą Faludžos šturmo operaciją „Phantom Fury“.

Operacijos vyriausiasis vadas gen. mjr. Richardas Natanskis suvokė, kad itin svarbu, jog į Faludžą įsiveržtų reikiamas kiekis pajėgų, nes, orlaiviams ir artilerijai nesugebant neutralizuoti gerai įtvirtintuose pastatuose įsirengusių sukilėlių, teks valyti miestą principu

„pastatas po pastato“. Miesto apylinkėse buvo išrikiuota 10 500 JAV jūrų pėstininkų, 2 000 karių iš neseniai suformuotų Irako saugumo pajėgų ir beveik 1 000 karių iš Didžiosios Britanijos. Koalicijos kariai buvo remiami Specialiųjų oro pajėgų šturmo lėktuvais AC-130, kurie suteikė artimojo mūšio paramą (toliau – CAS). Vis tiek CAS turėjo apribojimų: vadai vengė šturmo lėktuvus naudoti dieną, baimindamiesi raketų „oras–žemė“. Prieš operaciją buvo suorganizuotas reikiamas logistinis aprūpinimas, suvokiant būsimo mūšio mastą, intensyvumą ir trukmę. Tokios koalicijos pajėgos buvo pasirušusios ir stovėjo ties fronto linija, laukdamos komandos.

Mūšis prasidėjo galingu aviacijos šturmu ir paruošiamąja artilerijos ugnimi. Kovos lėktuvai AC-130 naikino visus įtartinus objektus ir ginkluotus asmenis. Informacija apie taikinius buvo teikiama iš bepiločių orlaivių, ir tai yra vienas pirmųjų atvejų karo istorijoje, kai žvalgybos informacija dideliu mastu buvo renkama tokiu būdu. Naktiniai oro antskrydžiai ir artilerija privertė miesto gyventojus suvokti, kad artėja plataus masto koalicijos puolimas. Civilių gyventojų skaičius sumažėjo nuo 280 000 iki 30 000. Vis dėlto apleistuose rajonuose grupėmis nuo 4 iki 20 įsikūrė sukilėliai kovotojai. Šios mažos sukilėlių grupės įstengė atlaikyti paruošiamąją ugnį Faludžos atspariuose cementiniuose pastatuose. Taigi prieš įsiveržimą išryškėjo toks Faludžos miesto taktinis poveikslas: daugybė apleistų namų bei papildomai įtvirtintų pastatų, reikšmingas skaičius civilių ir begalės improvizuotų sprogstamųjų užtaisų (toliau – IED), pigių, bet veiksmingų priemonių koalicijos kariams naikinti.

Faludža yra didmiestis, kuriam būdingas chaotiškas pastatų išdėstymas, gausybė atskirų objektų ir kvartalų, todėl pajėgų koordinavimas tapo rimtu iššūkiu vadovybei. Gen. mjr. R. Natanskis padalijo miestą į dvi dalis – RCT1 ir RCT7 (tokie pavadinimai – dėl jūrų pėstininkų pulkų numeravimo). Mūšis ore prasidėjo lapkričio 7-osios naktį. Irako 36-asis batalionas ir jų JAV armijos patarėjai užėmė Faludžos lignoninę ir keletą nereikšmingų taikinių vakaruose bei pietuose, siekdami atitraukti ir supainioti prieš kovotojus. Remiančioji atakos ašis buvo RCT1. Ja judančios pajėgos turėjo patekti į miestą iš šiaurinės jo dalies, kuri buvo silpniau įtvirtinta

nei kitos. Iš šiaurės rytų 7-asis jūrų pėstininkų pulkas puolė atakos ašimi RCT7, siekdamas užimti *Jolan* rajoną ir perimti Makadi medėtės, kuri buvo pagrindinė sukilėlių vadavietė, kontrolę.

Miestas buvo užimamas naudojant tokią taktiką: mechanizuoti vienetai dideliu greičiu judėjo link miesto centro taip atkirsdami sukilėlius, o pėstininkai judėjo iš namo į namą ir taip valė kvartalus, užsitikrindami jų kontrolę. Pėstininkai buvo remiami CAS ir snajperių, kurie veikė iš užimtų pastatų užnugaryje. Britų pajėgos užtikrino atkovotų rajonų perimetro apsaugą, taip lokalizuodamos mūšio židinius ir neleisdamos partizanams atakuoti JAV pėstininkų iš užnugario. Vis dėlto kovoms intensyvėjant, džihadistai neretai atakuodavo sąjungininkus iš jau užimtų teritorijų.

Mūšį galima suskirstyti į dvi dalis: miesto šturmas iki kelio A10 ir šturmas už kelio A10. Kadangi koalicija tinkamai pasirinko mažiau fortifikuotas puolimo kryptis, mūšio pradžia buvo gana sėkminga ir sklandi, tačiau, kirtus kelią A10, įtvirtinimai, nors ir iš pietų pusės, suteikė pranašumą besiginančioms pajėgoms ir kėlė daug sunkumų puolantiesiems.

JAV pajėgos miestą užėmė per 9 dienas, bet galutinai perimti jo kontrolę ir nuslopinti pasipriešinimą pavyko tik gruodžio 23 d., beveik po pusantro mėnesio trukusių kovų.

Faludžos mūšis tapo kruviniausiu mūšiu Irako kare. Koalicijos pajėgų nuostoliai – 107 žuvę, 613 sužeistų karių. Sukilėlių pusėje – apie 2 000 žuvusių ir apie 1 500 paimtų į nelaisvę. Skaičiuojama, kad mūšio metu Faludžoje žuvo apie 800 civilių gyventojų. Pastebimi ir išliekamieji reiškiniai, tokie kaip padidėjęs sergamumas vėžiu dėl sodrintojo urano, naudoto JAV, poveikio.

Mūšį laimėjusios koalicijos pajėgos po kelių mėnesių perdavė kontrolę Irako vyriausybei. Vis dėlto pergalės Irake šiuo mūšiu pasiekti nepavyko. Atsirado nauji sukilėlių židiniai, o ir pačioje Faludžoje vėl būrėsi partizanų grupės. Galima teigti, kad strateginių tikslų šiame mūšyje JAV nepavyko pasiekti.

Toliau straipsnyje bus analizuojami taktiniai aspektai. Analizės metu, remiantis kovos funkcijomis, lyginama koalicijos ir Irako sukilėlių kovinė galia.

3.1. Faludžos mūšio aspektai pagal kovos funkcijas

Valdymas ir vadovavimas. Koalicijos pajėgoms vadovavo patyrę visų lygių karininkai ir puskarininkiai. Buvo vykdomos visos valdymo funkcijos: ryšių užtikrinimas, informacijos rinkimas, apdorojimas ir sklaida, o karinė struktūra užtikrino veiksmingą funkcionavimą. Įvedant papildomas kontrolės priemones, miestas padalintas į atsakomybės ribas, visi padaliniai žinojo bendrą tikslą ir jo siekė. Tuo metu partizanai veikė atskiromis grupėmis ir grupuotėmis, kurių tikslai galėjo skirtis. Nebuvo centralizuoto valdymo junginio, kuris vadovautų kovos veiksmams. Tai palengvino JAV pajėgoms užduotį užimti miestą.

Žvalgyba. Tai ypač svarbus aspektas mūšyje, vykstančiame itin sudėtingoje aplinkoje, – mieste, kuriame sukilėliai veikia tarp civilių. Pagrindinė žvalgybos informacija buvo renkama iš oro platformų. Visų lygių vadams buvo teikiama informacija apie judėjimą mieste, pozicijas ir galimas sukilėlių susitelkimo vietas. Žmogiškoji žvalgyba (angl. *Human Intelligence, HUMINT*) taip pat buvo svarbi, nes mūšis vyko apgyvendintoje teritorijoje. Informacija buvo išgaunama iš informatorių (šaltinių) ir suimtų partizanų. Buvo naudojama ir kitų rūšių žvalgyba: signalų žvalgyba (angl. *SIGINT*) – siekiant nustatyti sukilėlių vietas ar perimti pokalbius, vaizdų žvalgyba (angl. *IMINT*), informaciją rinko specialiosios pajėgos ir padaliniai, buvę kontaktinėje linijoje. Sukilėliai daugiausia pasiklojė informacija, gauta iš civilių, kūrė stebėjimo postus, informaciją rinko ir snaiperiai.

Judėjimas ir manevras. Koalicijos pajėgų judėjimą ir manevrą užtikrino šarvuotoji technika. Sukilėliai neturėjo pakankamai ginklų kovoti su šarvuotąja technika, puikiai veikiančia su oro erdvės viršenybės sukurta apsauga. Judėdami iš pastato į pastatą, JAV kariai naudojo sprogmenis įėjimams į juos išsprogdinti, taip jie išvengdavo IED ir sukeldavo netikėtumo efektą. Džihadistai, nors ir turėjo pusę metų pasiruošti mūšiui ir tai padarė puikiai, vis dėlto buvo pasmerkti nesėkmei. Jie pavertė miestą savo tvirtove ir neturėjo nei plano, nei priemonių, kaip kontratakuoti JAV pajėgas ar

atsitraukti ir vykdyti gynybos veiksmus toliau neprarandant visų savo pajėgumų, todėl buvo tik laiko klausimas, kada koalicijos pajėgos sugebės išvalyti miestą ir palaužti pasipriešinimą. Galima teigti, kad džihadistai neturėjo reikiamos technikos, galėjusios leisti jiems atlikti kokį nors manevrą, juos taip pat varžė JAV oro erdvės parama, kuri stebėjo kiekvieną judesį mieste, bet sukilėliai galėjo atlikti pasalas logistikos keliuose, organizuoti bent minimalius sekinančius reidus į logistikos rajonus. Galima daryti išvadą, kad sukilėlių pusėje judėjimo ir manevro funkcija neegzistavo, ir tai buvo priežastis, kodėl sukilėliai neturėjo galimybių išlaikyti Faludžos miestą.

Ugnies parama. Koalicijos pajėgos aktyviai naudojo artileriją ir CAS. Šis pagrindinis veiksnys leido sumažinti sąjungininkų žūties ar sužeidimo atvejų. Be to, buvo aktyviai naudojama snaiperių parama. Tiesa, sukilėlių pusė taip pat turėjo šiek tiek ugnies paramos – buvo naudojami mažo kalibro minosvaidžiai, pavogti iš JAV pajėgų. Vis dėlto ugnies parama neabejotinai buvo puolančiųjų pusėje. Tai padėjo lokalizuoti besiginančiųjų pozicijas, sumažinti koalicijos pajėgų nuostolius ir paspartino viso miesto užėmimą. Paminėtina, kad dėl artilerijos naudojimo buvo nužudyta ar sužeista daug civilių. Be to, JAV pajėgos naudojo baltojo fosforo amuniciją, o tai tarptautinė bendruomenė laiko karo nusikaltimu. Tačiau toks kraštutinis iš JAV pusės rodo, kokia svarbi buvo artilerijos parama ir kaip desperatiškai vadovybė bandė išvalyti miestą nesiųsdama karių į artimą kovą.

Apsauga. Partizanų pusėje galima išvelgti netradicinę apsaugos funkcijos pavyzdį – perėjimą nuo kombatantų prie civilių. Suvokdami, kad artėjantis susirėmimas jiems bus paskutinis, kovotojai mesdavo ginklus ir lyg niekur nieko pereidavo į „taikaus civilio režimą“. Pasislėpę arba pasiekę kitą atramos punktą, vėl imdavo ginklus į rankas ir toliau kovodavo. Pagrindinę apsaugos funkciją visgi suteikė miesto aplinka, kurioje buvo gausu pastatų, naudojamų kaip atramos punktai. Stiprių konstrukcijų namų rūšiai suteikė apsaugą nuo aviacijos ir artilerijos smūgių. Konvencijų saugomose mečetėse buvo palankios sąlygos įkurti vadavietes ar sutelkti di-

desnius vienetus, įkurti galingesnius atramos punktus, tikintis, kad koalicijos pajėgos jų nepuls ar bent bus varžomos. Taip pat džihadistai statė pylimus ir kasė bunkerius, kurie turėjo padidinti galimybes išgyventi.

Išsilaikymas. Partizanų pajėgos, vykdydamos gynybą „savoje teritorijoje“, galėjo išsklaidyti savo ginkluotę bei amuniciją ir įkurti sandėlius bei slaptavietes, kuriuos galėjo naudoti atsitraukdami ar, kaip jau minėta, pereidami iš civilio į kombatanto režimą. Koalicijos pajėgos, kaip minėta, turėjo puikiai funkcionuojančią logistiką ir prieš mūšį buvo apsirūpinusios pakankamu kiekiu degalų, maisto, amunicijos, sprogmenų ir kitų reikalingų priemonių.

Civilių ir karių bendradarbiavimas. JAV pajėgos ragino civilius evakuotis ir palikti miestą. Miestas buvo visiškai uždarytas, jo perimetras saugomas, o miestiečiai, norintys išvykti, buvo tikrinami. Kadangi buvo sudėtinga atskirti kombatantus nuo civilių, pro patikros punktus miestą paliko ir dalis partizanų, kurie vėlesniais karo laikotarpiais kovojo jau kituose regionuose. Partizanai civiliais naudojos kaip skydais ir informacijos šaltiniais, jie naudojo terorą siekdami įbauginti ir nesuteikti informacijos puolančiosioms pajėgoms. Vietiniai gyventojai, ypač tie, kurie kentė sukilėlių terorą, teikė svarbią informaciją apie partizanų slėptuves, ginklų sandėlius ar vadavietes. Nors šis būdas buvo rizikingas, nes informatoriai galėjo dirbti kaip dvigubi agentai ir teikti klaidingą informaciją arba patys rinkti duomenis partizanams, vis tiek jis pasiteisino.

Informacinės operacijos. Karą sekė visas pasaulis ir tarptautinė bendruomenė, neretai JAV veiksmus vertino labai jautriai – informacinių operacijų esmė turėjo strateginę ir politinę prasmę mūsų metu. JAV stengėsi parodyti pasauliui, koks aršus mūšis vyksta Faludžos gatvėse, siekdamos pateisinti savo sprendimus, pažeidžiančius žmogaus teises (pvz., baltojo fosforo naudojimą, proporcingumo principo nesilaikymą ir t. t.). Tam buvo pasitelkti karo žurnalistai, kurie neretai patekdavo į apšaudymus, būdavo sužeidžiami ar žūdavo. Tuo metu partizanai, panašiai kaip Ukraina šių dienų kare, veiksmingai naudojos vaizdo medžiaga, kaip priemone ne tik siekiant kompromituoti JAV kariuomenę, bet ir stiprinti savo

propagandą, įkvėpti naujus kovotojus, skleisti savo ideologiją. Jų informaciniais produktams puikų kontekstą sudarė Abu Graibo kalėjimo vaizdo medžiagos, kurioje užfiksuoti džihadistų kankinimai ir kitokie žmogaus teisių pažeidimai, paviešinimas. Galima teigti, kad informacinės operacijos sudarė atskirą mūšio lauką, kuriame abi pusės siekė įtakos pasaulinėje erdvėje.

3.2. Ginkluotė ir technika

Prieš partizaninį pasipriešinimą, IED, savižudžius ir kitus netradicinius karybos būdus JAV naudojo visą turimą moderniausią ginkluotę. Nors visa technika jau buvo naudota ankstesniuose susirėmimuose ir konfliktuose, Faludžos mūšyje tokia technika, kaip bepiločiai orlaiviai, pasiekė kitą taktinį lygį.

Pagrindinė JAV naudota ginkluotė ir technika.

Automatas M16A4 – pėstininkų ginklas (naudotas ir M4 – trumpesnis karabinas, patogesnis mažose miesto erdvėse).

Sunkusis kulkosvaidis M2HB (.50 colio) buvo naudojamas, kaip ir šiomis dienomis, ugnies paramai nuo transporto priemonių arba iš stacionarių ugnies taškų teikti.

Vienkartiniai granatsvaidžiai AT4 ir prieštankinės sistemos „Javelin“ buvo naudojami tiek prieš sukilėlių techniką, tiek pastatų įtvirtinimams bei bunkeriams naikinti arba tiesiog skylėms pastatų sienose pramušti, taip sukuriant pėstininkams saugesnio įsiveržimo į juos galimybę.

Tankai „M1 Abrams“ ir pėstininkų kovos mašinos (toliau – PKM) „Bradley“ miesto operacijose buvo naudojami labai intensyviai – tiek suteikiant ugnies paramą pėstininkams, tiek patiems veržiantis gatvėse iki atakos objektų ir taip atkertant partizanus.

Transporteriai MRAP (ang. *Mine-Resistant Ambush Protected*) mūšio sąlygomis pirmą kartą naudoti būtent Irako karo metu. Šios transporto priemonės buvo sukurtos pėstininkams nuo IED ar minų sprogimų apsaugoti, todėl šio mūšio kontekste buvo itin naudingos.

Atakos sraigtasparniai AH-64 „Apache“, atakos lėktuvai

AC-130, F-18 „Hornet“ ir bombonešiai A-10 „Thunderbolt II“ – tai viso spektro pajėgos, galinčios vykdyti operacijas iš oro.

Bepiločiai orlaiviai RQ-1 „Predator“ – tai pagrindinė sistema, kurios evoliucija buvo itin ryški mūšyje dėl Faludžos. Operacijos metu jie ne tik teikė žvalgybos informaciją, bet ir patys atliko precizinio tikslumo smūgius į svarbius partizanų objektus. Taip pat buvo pasiekta aukšto lygio mūšio valdymo taktika, kai pėstininkai realiu laiku gaudavo itin tikslią informaciją apie priešo pajėgas viename ar kitame objekte.

Sukilėlių ginkluotę sudarė daugiausia Rusijoje gaminti šautuvai AK-47, snajperiniai šautuvai SVD, granatsvaidžiai RPG, taip pat iš JAV pajėgų pavogta ginkluotė. Didžiausią efektą mūšyje buvo bandoma pasiekti naudojant IED, Molotovo kokteilius, savižudžių atakas ir užminuotus pastatus.

Matomi aiškūs kariavusių pusių ginkluotės skirtumai. JAV pajėgos turėjo visą reikiamą įrangą, tačiau partizanai dėl savo išmonės ir pasiaukojimo sukaupė priemonių, kurios kėlė daug rūpesčių koalicijai.

3.3. Socialinis ir politinis poveikis

Operacija „Phantom Fury“ buvo svarbi ne tik dėl taktinių ir karinių rezultatų, bet ir dėl ilgalaikės geopolitinės įtakos. Mūšis dėl Faludžos tapo aiškiu pareiškimu, kad JAV iš Irako nesitrauks nepasiekusios savo tikslų. Tačiau taip pat mūšis parodė, kokie iššūkiai laukia ateityje. Sukilėlių židiniai persikėlė į kitus miestus, ir jie toliau tęsė pasipriešinimą.

Kaip ir visas Irako karas, mūšis dėl Faludžos sukėlė didelių socialinių problemų. Dešimtys tūkstančių irakiečių tapo pabėgėliais, buvo sugriauti jų namai, regione sukelta humanitarinė krizė.

Politiniu atžvilgiu mūšis pademonstravo JAV ryžtą Irako kare ir tapo pasipirtimi karui su terorizmu visame pasaulyje.

4. Išvados

Vertinant mūsų kovos funkcijų atžvilgiu, aiškiai matoma JAV persvara. Galima daryti išvadą, kad Faludžos mūšis rodo, kaip svarbu turėti išvystytas visavertes pajėgas norint kovoti apgyvendintose teritorijose.

Kovojant mieste neverta tikėtis pergalės, jei kovoje naudojama tik partizaninė taktika. Užblokuotame mieste pasipriešinimo nuslopinimas tampa tik laiko klausimu. IED, savižudžiai, pasalos ir kitos priemonės tik trikdo puolančiuosius, bet jų sustabdyti negali. Būtinios priemonės, kurios leistų atblokuoti miestą, trikdyti judėjimą logistiniais keliais, užtikrinti manevrą ir kitas mūsų funkcijas. Tai atsispindi ir dabartiniuose konfliktuose. Ukrainai neturint pakankamai pajėgumų kontratakams vykdyti, Rusijos pajėgos toliau juda ir užima miestus.

Faludžos mūšis galėtų tapti pamoka ir Lietuvai: teritorinės gynybos vienetai, kariuomenė be šarvuotosios technikos ir ugnies galios, mieste puikiai atsilaikys ir padarys didelių nuostolių prieš pajėgoms, bet svarbiausias klausimas – kiek laiko? Siekiant išlaikyti teritoriją, privaloma gebėti atlikti kontrataką ir veikti išnaudojant visus kovos funkcijų elementus.

Vis dėlto partizaninis ar kitas ekstremistinis pasipriešinimas yra sunkiai palaužiamas. Irako karas pademonstravo, kad lokalias pergalės prieš sukilėlius jų pasipriešinimo nenuslopina. Po operacijos „Phantom Fury“ sukilimas persikėlė į kitus regionus, ir karas tęsėsi dar ilgus metus.

Milžiniška persvara ginkluote, ugnies galia, technika ir technologijomis ne visada baigiasi lengva pergale. Sukilėlių pasipriešinimas buvo ekstremistinis ir gintis buvo siekiama bet kokia kaina. Tai rodo, kad, esant pasiaukojimui ir tinkamoms sąlygoms, galima įstengti kariauti su daug pajėgesniu priešininku. Vis dėlto tik ribotą laiką ir tik padarant nuostolių, bet nesitikint pergalės.